مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

ډاکټر ش میره کی
۲۰۲۶/۰۳/۲۵

نیوروپاتي Neuropathy څه ته وايي؟

نیوروپاتي (Neuropathy) یو طبي اصطلاح ده چې د اعصابو (Nerves) د خرابوالي یا زیان ته ویل کېږي. دا ناروغي د بدن د محیطي اعصابو سیستم (Peripheral Nervous System) پورې اړه لري، نو په بشپړ ډول ورته **محیطي نیوروپاتي (Peripheral Neuropathy)** هم ویل کېږي.

بنسټیز تعریف

نیوروپاتي (Neuropathy):
هغه حالت ته ویل کېږي چې پکې اعصاب زیانمن شي، او د اعصابو دندې (Function) په سمه توګه ترسره نه شي.

د اعصابو ډولونه (Types of Nerves)

محیطي اعصاب درې ډوله وي:
۱. **حسي اعصاب (Sensory Nerves)**
د لمس، درد، تودوخې او سړې احساس انتقالوي
۲. **حرکي اعصاب (Motor Nerves)**
عضلو ته امر رسوي چې حرکت وکړي
۳. **خودمختاره اعصاب (Autonomic Nerves)**
د بدن داخلي سیستمونه تنظیموي لکه:
- د زړه درزا
- د وینې فشار
- هضم (Digestion)

د نیوروپاتي نښې (Symptoms of Neuropathy)

۱. حسي نښې:
- د سوځېدو احساس
- د ستنو غوندې عمل (Tingling)
- بې‌حسي (Numbness)
- درد (Pain)

۲. حرکي نښې:
- د عضلو کمزوري
- د حرکت ستونزه

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

• عضلي تحليل (Muscle wasting)

۳. خودمختاره نښې:
• د وینې فشار ټیټوالی
• د هضم ستونزې
• د خولې وچوالی یا زیاتوالی

په طبي اصطلاح کې دې ته وايي:
Paresthesia (پارستیزیا)
او کله چې دردناک شي نو ورته وايي:
Dysesthesia (ډیسستیزیا)

د نیوروپاتي لاملونه (Causes)
۱. د شکرې ناروغي (Diabetes Mellitus)
تر ټولو عام لامل، ورته وايي:
دیابتیک نیوروپاتي (Diabetic Neuropathy)
۲. ویټامین کموالی (Vitamin Deficiency)
په ځانګړي ډول Vitamin B12
۳. انتانات (Infections)
لکه:
• HIV
• Herpes Zoster
٤. زهرجن مواد (Toxins)
• الکول
• درمل (ځینې Chemotherapy درمل)
٥. ارثي ناروغۍ (Hereditary Disorders)
لکه:
• Charcot-Marie-Tooth Disease
٦. د پښتورګو یا ځیګر ناروغۍ
(Kidney or Liver Disease)

د نیوروپاتي ډولونه (Types of Neuropathy)
۱. Mononeuropathy
یوازې یو عصب زیانمن وي
۲. Polyneuropathy
څو اعصاب په یو وخت کې زیانمن وي (ډېر عام)
۳. Peripheral Neuropathy
د لاسونو او پښو اعصاب اغېزمن کېږي
٤. Autonomic Neuropathy
داخلي سیستمونه اغېزمنوي

تشخیص (Diagnosis)
• د ناروغ تاریخچه (Medical History)
• فزیکي معاینه (Physical Examination)
• **Nerve Conduction Study (NCS)**
• **Electromyography (EMG)**
• د وینې ازموینې

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

درملنه (Treatment)
درملنه د لامل له مخې کېږي:
۱. د اصلي ناروغۍ کنټرول
لکه د شکر کنټرول
۲. درد کموونکي درمل
لکه:
- Gabapentin
- Pregabalin

۳. ویټامینونه
په ځانګړي ډول Vitamin B complex
٤. فزیکي تمرین (Physiotherapy)

مهم ټکي
- نیوروپاتي اکثره ورو ورو رامنځته کېږي
- که پر وخت درملنه ونه شي، نو دايمي زیان رامنځته کولی شي
- د شکر ناروغان باید ډېر احتیاط وکړي، ځکه د پښو زخمونه خطرناک کېږي

د شکرې نیوروپاتي (Diabetic Neuropathy)

تعریف

دیابتیک نیوروپاتي (Diabetic Neuropathy):
هغه حالت دی چې د اوږدې مودې د **شکرې ناروغۍ (Diabetes Mellitus)** له امله اعصاب زیانمن شي.

څنګه رامنځته کېږي؟ (Pathophysiology)
کله چې د وینې شکر اوږد مهال لوړ وي:
۱. د اعصابو وینې رسونه (Microvascular supply) خرابېږي
۲. د اعصابو دننه د ګلوکوز زیاتوالی د زهرجنو موادو جوړېدل
۳. د اعصابو پوښ (Myelin sheath) زیانمن کېږي

پایله: عصب خپل نورمال کار له لاسه ورکوي

نښې (Symptoms)

په پښو کې (تر ټولو عام):
- د ستنو وهلو احساس (Pins and needles)
- سوځېدونکی درد (Burning pain)
- بېحسي (Numbness)
- د شپې زیاتېدونکی درد

نورې نښې:
- د عضلو کمزوري
- د توازن خرابوالی
- د زخم نه احساسول (خطرناک حالت)

ولې خطرناک دی؟
که نیوروپاتي شدید شي:
- د پښو زخمونه (Diabetic foot ulcers) رامنځته کېږي
- ناروغ درد نه احساسوي

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

• زخمونه ژور کېږي
• حتی د پښې پرې کېدو (Amputation) خطر پیدا کېږي

ډولونه (Types)

١. **Peripheral Diabetic Neuropathy**
د پښو او لاسونو اعصاب اغېزمنوي
٢. **Autonomic Diabetic Neuropathy**
د زړه، هضم، او نورو داخلي سیستمونو ستونزې
٣. **Proximal Neuropathy**
د ورنونو او کولمو درد او کمزوري
٤. **Focal Neuropathy**
ناڅاپي یو عصب اغېزمن کېږي

تشخيص (Diagnosis)

• د شکر اندازه (Blood Glucose, HbA1c)
• د اعصابو ازمويني:
• NCS (Nerve Conduction Study)
• EMG (Electromyography)
• د پښو معاینه (Foot examination)

درملنه (Treatment)

١. تر ټولو مهم:

د شکرې کنټرول

٢. د درد درمل:

• Gabapentin
• Pregabalin
• Duloxetine.

٣. ویټامینونه:

• Vitamin B1
• Vitamin B6
• Vitamin B12

٤. نورې لارې:

• فزیکي تمرین
• د پښو ساتنه (Foot care)
• مناسب بوټان

مخنیوی (Prevention)

• د شکر منظم کنټرول
• ورځنۍ د پښو معاینه
• د زخمونو ژر درملنه
• سالم خواړه

مهمه خبره

هغه احساس **لکه په همغه ځای کې ستني ستني وهل"**

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنېزی بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

دا د نیوروپاتي یو کلاسیک (typical) نښه ده، او اکثره د **شکري نیوروپاتي** په لومړیو پړاوونو کې څرګندیږي .

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ